

2014-09-19

Ert dnr:
N2014/1345/ITP

Avdelningen för digitalisering
Malin Annergård

Näringsdepartementet
103 33 Stockholm

En digital agenda i människans tjänst – en ljusnande framtid kan bli vår (SOU 2014:13)

Sammanfattning

Betänkandet ger en god överblick över tillståndet när det gäller digitalisering och framförallt kring skolans digitalisering.

SKL ställer sig bakom utredningens beskrivning av nuläge, möjligheter och utmaningar, och till större del även förslagen som berör skolans digitalisering.

Förbundet lämnar följande kommentarer:

- SKL anser att det är hög tid för den offentliga sektorn att ta vara på det förändringstyck som digitalisering ger och dra full nytta av möjligheterna bl.a. för att klara välfärdens framtida finansiering. Frågorna behöver ges ökad prioritet och befästas i överenskommelser mellan regeringen och kommuner och landsting.
- SKL efterlyster en fördjupad dialog med regeringen kring hur genomförandet av de regionala digitala agendorna, och dess bidrag till regeringens digitala agenda, kan stimuleras.
- SKL välkomnar förslagen om revidering av skolans styrdokument med digitalt perspektiv.
- SKL anser det angeläget att skynda på förslaget om att utreda hur digitalt baserade nationella prov kan införas.
- SKL anser inte att frågan om nätbaserad utbildning behöver utredas ytterligare, då detta redan skett i andra sammanhang. Förbundet anser att den snäva lagstiftningen ska ändras skyndsamt.
- SKL är positiva till nationella satsningar på lärares och skolledares kompetens och tycker att båda satsningarna ska utformas så att skolhuvudmännen ges möjlighet att enskilt eller i samverkan med andra skolhuvudmän och högskolor genomföra kompetensutvecklingsinsatser som utgår från lokala erfarenheter och goda exempel.
- SKL anser att förslagen för att förtydliga det digitala inslagen i lärarutbildningarna är angelägna.

- Förbundet välkomnar förslagen om mer frekvent uppföljning och riktade FoU-medel för att skapa bättre beslutsunderlag och stärka kunskapsbasen kring it och lärande.
- SKL ställer sig frågande till varför förskolan inte omfattas i betänkandet, då allt fler förskolor bedriver pedagogisk verksamhet med läsplattor och annan digital teknik.

SKL bedriver ett aktivt arbete när det gäller skolans digitalisering, inte minst tillsammans med regering, myndigheter och andra nationella aktörer inom ramen för Nationellt forum för skolans digitalisering. SKL utgår från att det nationella forumet kommer att spela en central roll som plattform för diskussioner och konkretion i den fortsatta utformningen av de förslag som lämnas i betänkandet.

Utvecklingen behöver stimuleras ytterligare

SKL instämmer i betänkandets budskap att Sverige i större utsträckning behöver ta vara på digitaliseringens möjligheter. De demografiska behoven och förväntningarna på välfärden växer i en högre takt än det offentliga intäkter. Ny teknik, digitalisering och internet är några av nycklarna för att hitta nya effektivare arbetssätt och smartare tjänster. Sverige har under en längre tid haft en i internationella jämförelser stark position inom digitalisering och it. Det finns nu tendenser till att Sverige på vissa områden tappar och att utvecklingen går snabbare i andra länder. SKL anser därför att det är hög tid för den offentliga sektorn att ta vara på det förändringstyck som digitalisering ger och dra full nytta av möjligheterna bl.a. för att klara välfärdens framtida finansiering. Denna verksamhetsutveckling behöver ges ökad prioritet och SKL vill se överenskommelser mellan regeringen och kommuner och landsting.

Regional samverkan kring it och digitaliseringsfrågor är en viktig framgångsfaktor för utvecklingen. Det är i många fall stora utmaningar, särskild för de mindre kommunerna, att hänga med i utvecklingen och ha tillräckliga resurser och kompetens. Därför har SKL på olika sätt stött regional samverkan på området. Det är glädjande att samtliga län och regioner har prioriterat arbetet med de regionala digitala agendor. Att nu gå in i en genomförandefas med reella aktiviteter och få ut nyttan har sina utmaningar, inte minst finansiellt. SKL efterlyser en fördjupad dialog med regeringen kring hur genomförandet av de regionala digitala agendorna, och dess bidrag till regeringens digitala agenda, kan stimuleras.

Förändringar i läroplanerna och kursplanerna

Reviderade styrdokument med digitalt perspektiv

SKL välkomnar förslaget att digital kompetens förs in som en basfärdighet i läroplanerna och att kursplanerna i flera ämnen revideras i syfte att stärka logiskt tänkande och kreativ problemlösning, samt källkritik med hjälp av digitala verktyg.

Om Sverige ska lyckas som modern kunskapsnation behöver dessa kompetenser, som tillsammans med bl.a. analysförmåga, samarbetsförmåga och kommunikativa färdigheter brukar omnämnas framtidskompetenser, både tydliggöras i styrdokumentet och följas upp. Därför tycker SKL att Sverige, parallellt med digitaliseringen av de nationella proven (se nedan), behöver utveckla metoder för att testa digital förmåga, samarbetsförmåga och andra framtidskompetenser. PISA planerar att i framtiden förändra sina tester för att bättre kunna spegla dessa kompetenser. Här behöver Sverige ligga steget före och utveckla vår kunskap på detta område för att inte halka efter i utvecklingen.

Digitalt baserade nationella prov i grund- och gymnasieskolan

Förbundet är positivt till förslaget om att utreda hur digitalt baserade nationella prov kan införas i grund- och gymnasieskolan. Både mot bakgrund av de förtydligade kunskapskraven utifrån ett digitaliseringsperspektiv som föreslås i läro- och kursplaner och mot bakgrund av den administrativt betungande hanteringen av dagens nationella prov. Av det senare skälet anser SKL att det är angeläget att utredning och införande av digitala nationella prov sker skyndsamt.

Nätbaserad utbildning i grund- och gymnasieskolan

SKL anser att det är angeläget att ta bort begränsningarna för skolhuvudmän att erbjuda och använda nätbaserad undervisning som ett komplement till och en kvalitetsförstärkning av den lokala undervisningen. Detta är viktigt inte minst ut ett glesbygdsperspektiv. Vi anser till skillnad från digitaliseringskommissionen inte att frågan behöver utredas ytterligare. Detta har redan skett i andra sammanhang (SOU 2012:76). Istället behöver den snäva lagstiftningen ändras skyndsamt. I vissa ämnen och delar av landet saknas lärare med rätt kompetens. Det finns många goda exempel på hur man med hjälp av fjärr- och distanslösningar ändå kan uppfylla skollagens krav på en likvärdig utbildning. Inte sällan drabbar begränsningen elever med stort behov av stöd t.ex. inom modersmålsundervisning och handledning. Förbundet menar att nätbaserad utbildning ska kunna erbjudas när det bedöms som det mest fördelaktiga alternativet för eleven. Inga begränsningar ska förhindra möjligheten att ge elever den undervisning som de har rätt till. En viktig del blir naturligtvis krav på att noga följa upp både kvaliteten på undervisningen och resultat för berörda elever.

Lyfta lärares och skolledares digitala kompetens

SKL är positiva till att nationella satsningsar på lärares och skolledares kompetens lämnas i förslaget. Särskilt positivt är det att kommissionen i satsningen för att lyfta lärares kompetens föreslår att skolhuvudmännen ges möjlighet att enskilt eller i samverkan med andra skolhuvudmän och högskolor genomföra kompetensutvecklingsinsatser som utgår från lokala erfarenheter och goda exempel. SKL ställer sig frågande till varför kommissionen inte formulerar sig på samma sätt när det gäller förslaget att lyfta skolledares kompetens. Det finns givetvis inget som i

rådande bestämmelser begränsar skolhuvudmännen från att ta sådana egna initiativ. Förbundet är också tveksamt till om ett ansökningsförfarande via Skolverket är det mest effektiva sättet att fördela resurserna för kompetensutvecklingsinsatsen.

SKL välkomnar att Skolverket ges i uppdrag att påskynda kodifieringen av framgångsrika lokala praktiker för digitalt baserad undervisning till att bli beprövad erfarenhet som kan användas i kompetensutvecklingsinsatser i hela landet.

Förtydligt digitalt inslag i lärarutbildningarna

SKL anser att förslagen för att förtydliga det digitala inslagen i lärarutbildningarna är angelägna. Skolornas och huvudmännens möjligheter att ge eleverna möjlighet att fullt ut nyttja den digitala tekniken i sitt lärande förutsätter att nytexaminerade lärare är rustade för digitaliseringen i dagens skola och samhälle.

Ökad kunskap om effekterna av digitala inslag i svensk skola

Förbundet välkomnar de förslag som lämnas om mer frekvent uppföljning och riktade FoU-medel för att skapa bättre beslutsunderlag och stärka den svenska kunskapsbasen kring it och lärande. Förbundet ger också stöd för förslaget att ge Vinnova i uppdrag att stödja etableringen av testbäddar och fördela FoU-medel för att driva fram nyskapande digitala läromedel och undervisningsformer.

Sveriges Kommuner och Landsting

Anders Knape
Ordförande